

ТРАДИЦИИ И ИНОВАЦИИ ВЪВ ВИСШЕТО БИЗНЕС ОБРАЗОВАНИЕ

Автор: доц. д-р Веселин **Лулански**

Висшите училища по бизнес и управление търсят своето място и роля в глобалния свят. Всяка институция определя своята политика на развитие в рамките на своите възможности, предопределени от икономическите реалности, с влияние от своята история, пазарни потребности, обществена оценка и подкрепа. Една част от съществуващите образователни традиции са жизнени, други избледняват. Очевидна е необходимостта от баланс на традиции и иновации. Иновациите могат да бъдат най-общо разделени на технически (свързани с изграждане на методика на преподаване и обучение, която да се възползва от новите възможности на ИТ технологиите и дигитализацията), съдържателни (свързани с необходимите промени в учебните планове и програми), и познавателни (свързани с ясното разбиране на бизнеса като част от обществото, а не като отделен придатък, и с произтичащите предприемачески, креативни и устойчиви програми, които допълват традиционните, предимно фокусирани върху управленски модели и теории).

Как изглежда на практика съчетаването на традиции и иновации?

Идентичност

В съвременната динамична бизнес среда водещ общителен термин на посоката на развитие е глобализацията - в икономическите отношения, търговията и финансите, услугите, трудовия пазар, в културната сфера и дори в човешките взаимоотношения. Можем ли да говорим за глобална тенденция на глобализиране при висшето ико-

номическо образование? Разбира се, в някои отношения и дейности като предлагане на двойни програми, уеднаквяване на учебни планове, програми и съдържание, англоезично обучение и международен академичен състав, модерна образователна инфраструктура, ноу-хау и технологии, привличане на чуждестранни студенти и различни форми на партньорства. От друга страна, съвсем закономерно се наблюдава и обратната тенденция на съобразяване с характера и спецификата на местната бизнес среда, идентичност, административна култура, правен контекст и роля на институциите. Основната роля на бизнес училището е да усъвършенства своя образователен продукт и връзките с обществеността, така че да идентифицира и привлече подходящите студенти, на които да предостави висококачествено образование и помогне за реализация по специалността, като същите изградят значими кариери с позитивен обществен принос. Дипломата тук служи като входен паспорт в управленските професии и се асоциира с обществения и професионалния авторитет на висшето училище, многобройни контакти в алумни мрежа, увеличени възможности за бъдещо кариерно и личностно развитие.

Учебно съдържание

Теорията се информира от практиката, практиката се учи да не допуска слабости на основа на теорията. Задължително ли е акцентирането в учебното съдържание върху теория? Категорично да, разграничавайки се от безцелното повторение на остарели стереотипи, и фокусирайки се върху реалностите от света на бизнеса и фирменото управление. Често в преподаването се използва казусният метод

като алтернатива на сухата теория, при който въз основа на реални бизнес ситуации се приема или отхвърля дадено управленско решение. Така се затвърждава дадена управленска теза, но на практика казусното преподаване е валидно само за казуси със сходни обстоятелства и е абсолютно неприложимо в различен контекст. Иновацията обикновено се извършва чрез комбиниране на местна емпирика с теория, като последната най-често е с европейски или северноамерикански произход. Новият дизайн на учебните планове и програми, успешно съчетаващ теория с факти от реалния бизнес, заедно с модерните методи на преподаване с използване на казуси, груповата работа, изследователски задачи и други, представляват основата на продукта на висшето бизнес училище и академичната работа в него. Този подход развива аналитични компетенции и ражда ново познание за една практически ориентирана теория. Интердисциплинарността на учебния план също е новост, която представлява ограничаване броя на класическите дисциплини като например икономика, финанси, счетоводство, поставяйки по-голям фокус върху приложните аспекти на мениджмънта (т.нар. „софт скилс“) като комуникативна компетентност, чужди езици, умения за работа в екип, мотивиране и управление на екипи, поддържане на работни взаимоотношения с широк кръг заинтересовани страни и обществеността.

Качество на бизнес образованието

Всеки студент инвестира в себе си, което основателно се счита за една от най-успешните инвестиции изобщо, но следва да знае какво получава за инвестираните средства, време и усилия. Какво конкурентно предимство му предос-

тавя завършеното образование не само формално като приетавана диплома от престижно и скъпо висше училище, но и в съдържателен и кариерен план като реално усвоени актуални знания и умения, с които се постигат резултати, способности за критично мислене, работа в екип и обществено отговорен мениджмънт. Начинът, по който се обучават бъдещите поколения бизнес лидери, има сериозни последици върху стопанския и обществения живот. Оценката на бизнес училищата представлява сложна съставна величина от оценките и приносите на различните участници, свързани с висшето училище (студенти, работодатели, родители и семейства, академия, институции). В този смисъл е необходимо да се търси силна ангажираност с практиката, с институциите и гражданското общество, осигуряване на местните компании с талантиви кадри, изграждане на дългосрочна връзка на доверие всички заинтересовани страни.

Висшето бизнес училище има какво да научи от бизнеса по отношение на заимстването на идеи как да функционира по-правилно като бизнес организация, как по-ефективно да управлява своите ресурси и дейности, за да може да предоставя надежден и необходим образователен продукт с висока добавена стойност. Крайната цел на тази трансформация е достигането на състояние, в което обществото ще признае и оцени ролята на бизнес училищата като доверени институции - създатели и доставчици както на частни ползи, така и на обществени блага.

***Авторът е преподавател в Европейското висше училище по икономика и мениджмънт**